

Informacja dotycząca zastosowania Umowy o zabezpieczeniu społecznym między Polską a Australią

Z dniem 1 października 2010 r. weszła w życie **umowa o zabezpieczeniu społecznym z dnia 7 października 2009 r. między Rzeczypospolitą Polską a Australią** (zwana dalej umową), która stanowi podstawę prawną koordynacji systemów emerytalno-rentowych Polski i Australii.

1. Ustalanie ustawodawstwa właściwego – unikanie podwójnego opłacania składek.

Umowa o zabezpieczeniu społecznym między Rzeczypospolitą Polską a Australią zawiera oddzielny rozdział dotyczący określenia ustawodawstwa właściwego. Zgodnie z treścią art. 6 Umowy przepisy Części II Umowy dotyczące właściwego ustawodawstwa mają zastosowanie do sytuacji, gdy w związku z wykonywaną pracą, osoba podlegałaby w zakresie zabezpieczenia społecznego zarówno ustawodawstwu polskiemu, jak i australijskiemu.

W celu uniknięcia sytuacji podlegania osoby podwójnemu ustawodawstwu, Umowa wprowadza zasadę ogólną. Zgodnie z art. 7 Umowy „osoby, do których stosuje się niniejszą Umowę, podlegają ustawodawstwu tej Strony, na której terytorium wykonują pracę, chyba, że artykuł 8 stanowi inaczej.”

Jest to zatem zasada „miejsca wykonywania pracy”, zgodnie z tą zasadą pracownik podlega ustawodawstwu tej Strony, na terytorium której pracuje.

Od powyższej zasady Umowa przewiduje odstępstwo dotyczące pracowników delegowanych do pracy na terytorium drugiej Strony.

Na podstawie art. 8 ust. 1 pkt 1 – *„pracownik zatrudniony przez pracodawcę na terytorium Strony, delegowany przez tego pracodawcę na terytorium drugiej Strony, w celu wykonywania pracy o charakterze przejściowym na rzecz tego pracodawcy, podlega nadal wyłącznie ustawodawstwu pierwszej Strony pod warunkiem, że okres delegowania nie przekracza 60 miesięcy.”*

W związku z powyższym, pracownik wysłany z Polski przez swego pracodawcę do pracy na terytorium Australii, podlega wyłącznie polskiemu ustawodawstwu w zakresie

zabezpieczenia społecznego. Polskie ustawodawstwo na podstawie art. 8 ust. 1 pkt 1 Umowy może zostać utrzymane przez okres nie przekraczający 60 miesięcy.

Powyższy przepis stosuje się również do pracownika, który „przez swojego pracodawcę na terytorium Australii, został delegowany do podmiotu związanego z tym pracodawcą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej”. Umowa wprowadza w tym miejscu definicję podmiotu zależnego: Podmiot jest podmiotem związanym z pracodawcą, jeżeli ten podmiot i pracodawca są członkami tej samej grupy, objętej własnością całkowitą lub większością.

Formularz potwierdzający zastosowanie polskiego ustawodawstwa ma oznaczenie PL-AU 1 - „Zaświadczenie o ubezpieczeniu”. W Polsce instytucją właściwą do stosowania ustawodawstwa jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych (z wyjątkiem ubezpieczenia społecznego rolników), formularze PL-AU 1 będą poświadczane przez terenowe jednostki Zakładu. Potwierdzenie formularza jest dokonywane na wniosek pracodawcy lub pracownika. Formularz PL-AU 1 dla pracownika delegowanego do wykonywania pracy w Australii może być poświadczony na okres nieprzekraczający 60 miesięcy. W przypadku przerwy w delegowaniu wynoszącej mniej niż 6 miesięcy należy wliczyć okres tej przerwy do bieżącego okresu delegowania. Nowy okres delegowania może być liczony, jeżeli przerwa w delegowaniu pracownika wynosi co najmniej 6 miesięcy. W przypadku zmiany pracodawcy, zarówno delegującego, jak i przyjmującego wymagane jest wydanie nowego formularza.

2. Ustalanie przez ZUS i wypłata świadczeń z zastosowaniem Umowy.

Z przepisów umowy, w zakresie świadczeń emerytalno-rentowych, korzystają:

- obywatele Rzeczypospolitej Polskiej
- obywatele Australii,
- osoby nieposiadające obywatelstwa żadnego z obu wymienionych państw (czyli obywatele państw trzecich oraz tzw. bezpaństwowcy).

Postanowienia umowy dotyczą osób, które podlegały ubezpieczeniom społecznym w Polsce, wykonując aktywność zawodową, w szczególności jako pracownicy oraz osoby prowadzące działalność na własny rachunek, i które mają okresy stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym (tj. między 16 rokiem życia a wiekiem emerytalnym).

Po Stronie polskiej Umową objęte są następujące **polskie** świadczenia emerytalno-rentowe realizowane przez ZUS:

- emerytury,
- renty z tytułu niezdolności do pracy,
- renty rodzinne,
- renty z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych,
- jednorazowe odszkodowania z ubezpieczenia wypadkowego,
- zasiłki pogrzebowe.

Umowa ma również zastosowanie do okresowej emerytury kapitałowej i dożywotniej emerytury kapitałowej ze środków zgromadzonych w otwartym funduszu emerytalnym (OFE).

Po Stronie australijskiej Umową objęte są następujące **australijskie** świadczenia realizowane przez Centerlink:

- emerytura przysługująca z tytułu stałego pobytu w Australii z tzw. I filaru (*Age pension*)

Umowa reguluje sposób ustalania prawa i obliczania wysokości emerytur i rent w odniesieniu do osób, które pracowały, a tym samym podlegały ubezpieczeniom społecznym w Polsce oraz posiadają okresy stałego pobytu w Australii. Ustawodawstwa Polski i Australii decydują, komu i po spełnieniu jakich warunków przysługuje prawo do świadczeń emerytalno-rentowych w każdym z tych państw.

Osoba, która ma okresy ubezpieczenia w Polsce i okresy stałego pobytu w Australii, może – o ile spełnia warunki wymagane w każdym z tych państw – uzyskać emeryturę lub rentę z ZUS oraz emeryturę z tytułu stałego pobytu w Australii. W przypadku spełnienia warunków wymaganych do nabycia świadczeń w obydwu państwach, możliwe jest – w świetle umowy – pobieranie emerytury lub renty z ZUS oraz emerytury z tytułu stałego pobytu (*Age pension*) z Australii.

Osoba posiadająca okresy ubezpieczenia w Polsce i okresy stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym wnioskuje o emeryturę składa w instytucji ubezpieczeniowej jednego z państw-stron umowy. Nie ma więc konieczności składania wniosku odrębnie w każdym państwie.

Wniosek o emeryturę złożony w instytucji jednego państwa-strony umowy uruchamia automatycznie **równoczesne postępowanie w sprawie emerytury** w obydwu państwach-stronach umowy, a data złożenia wniosku jest wiążąca dla instytucji obu państw. Jednak muszą być spełnione warunki: wnioskodawca wskazał we wniosku, że był objęty systemem

zabezpieczenia społecznego obu państw, a instytucja drugiego państwa w terminie 6 miesięcy otrzyma wniosek z instytucji, w której został on złożony.

Wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy lub rentę rodzinną złożony w ZUS nie uruchamia automatycznie postępowania w sprawie o rentę z australijskiej instytucji ubezpieczeniowej. Natomiast wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy lub rentę rodzinną z ZUS, złożony w australijskiej instytucji ubezpieczeniowej uruchamia postępowanie w sprawie renty z ZUS i data złożenia tego wniosku jest wiążąca dla ZUS, jednak pod warunkiem, że ZUS w terminie 6 miesięcy otrzyma ten wniosek z instytucji australijskiej.

Bardzo ważne jest podanie we wniosku o świadczenia ustalane przez ZUS odpowiednich identyfikatorów numerycznych, a mianowicie: numerów **PESEL i NIP** osoby zainteresowanej, a w razie gdy nie nadano jej tych numerów lub jednego z nich – **serii i numeru dowodu osobistego lub paszportu** (także paszportu zagranicznego).

W ZUS instytucją właściwą do rozpatrzenia wniosku o emeryturę lub rentę, z zastosowaniem przepisów polsko-australijskiej umowy o zabezpieczeniu społecznym, jest **Oddział ZUS w Nowym Sączu – Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych I**

Oddział ZUS w Nowym Sączu

Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych I

ul. Węgierska 11

33-300 Nowy Sącz

tel.: +48 18 443 78 48 albo +48 18 443 54 46 przy czym należy wybrać numery

wewnętrzne: 3302, 3303, 3306, 3308, 3313-3318, 3324, 3325 lub 3327

Osoba zamieszkała w Australii, **posiadająca okresy ubezpieczenia przebyte w Polsce i okresy stałego pobytu w wieku produkcyjnym przebyte w Australii** wniosek o polską emeryturę lub rentę składa we właściwym biurze terenowym australijskiej instytucji **Centrelink**.

Dla celów przyznania świadczenia polskiego z ZUS osoba zainteresowana zamieszkała w Australii powinna wypełnić wniosek:

- **PL/AU 3** (*Wniosek o polską emeryturę/rentę z tytułu niezdolności do pracy*),
- **PL/AU 4** (*Wniosek o polską rentę rodzinną*).

Formularze te są również dostępne na stronie internetowej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych <http://www.zus.pl/> w zakładce [Formularze](#)

Więcej informacji na temat wniosków można uzyskać w **Centrelink International Services w Hobart** (<http://www.centrelink.gov.au/>).

Do wniosku należy dołączyć dokumenty uzasadniające prawo do polskich świadczeń i obliczenie ich wysokości. Okresy zatrudnienia powinny być udokumentowane zaświadczeniami pracodawców, świadectwami pracy lub legitymacją ubezpieczeniową zawierającą wpisy o zatrudnieniu dokonywane w trakcie zatrudnienia albo dokonane niezwłocznie po rozwiązaniu stosunku pracy.

Zaświadczenie potwierdzające okres **zatrudnienia w Polsce** może wystawić:

- pracodawca w oparciu o posiadane akta osobowe pracownika,
- prawny następca pracodawcy na podstawie przejętych akt osobowych pracownika,
- jednostka przechowująca dokumenty zlikwidowanego zakładu pracy (organ założycielski, organ nadrzędny, archiwum lub firma przechowalnicza).

Szczegółowe informacje na temat środków dowodowych dostępne są na stronie internetowej www.zus.pl.

Dokumentem potwierdzającym wysokość wynagrodzeń – dla celów ustalenia podstawy wymiaru polskich świadczeń emerytalno-rentowych – jest zaświadczenie wystawione przez pracodawcę na formularzu [ZUS Rp-7](#) lub legitymacja ubezpieczeniowa zawierająca odpowiednie wpisy o okresach zatrudnienia i osiągniętych wynagrodzeniach.

Osoba uprawniona do emerytury lub renty z ZUS, mieszkająca w Australii może otrzymywać swoje świadczenie, zgodnie z dyspozycją złożoną w ZUS:

- w Polsce (na rachunek bankowy emeryta lub rencisty albo do rąk osoby upoważnionej przez emeryta lub rencistę, mieszkającej w Polsce), albo
- w Australii (na zagraniczny rachunek bankowy emeryta lub rencisty, prowadzony w banku w Australii).

Osobie pobierającej emeryturę lub rentę z ZUS, zamieszkałej w Australii emerytura lub renta może być przekazywana (transferowana) przez ZUS do państwa zamieszkania tej osoby. Wniosek o przekazywanie (transfer) emerytury lub renty do Australii można złożyć w tym oddziale ZUS, który przyznał lub wypłacał dotychczas świadczenie. W takim przypadku

obsługa wypłaty emerytury lub renty przekazywana jest do Oddziału ZUS w Nowym Sączu – Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych I. Wniosek o transfer można złożyć też bezpośrednio do tej jednostki ZUS.

Więcej informacji na temat zastosowania Umowy między RP a Australią o zabezpieczeniu społecznym można uzyskać na stronie www.zus.pl/australia